

Världen

Australien

De hotade näbbdjuren på väg att återta floderna utanför Sydney

Det hotade och ikoniska näbbdjuret har fått en ny chans i östra Australien sedan tio exemplar har satts ut i Royal National Park utanför Sydney. Om projektet lyckas kan det bereda vägen för nya liknande rewilding-projekt runt om i landet.

– Hon är runt 500 meter härifrån, säger Patrick Giumelli, WWF:s ekolog som spårar näbbdjur i Royal National Park.

Han bär på en VHF-antenn som avger klickande ljud, ett tecken på att den sändarförsedda näbbdjurshonan befinner sig i närheten. Honan är en av sex som sattes ut i mitten av maj tillsammans med fyra hanar, i nationalparken som ligger i delstaten New South Wales omkring en timme söder om Sydney. Skogsvägen genom den tempererade regnskogen som så småningom går över till eukalyptusskog, löper längs Hacking River, som med sina många bifloder är ett perfekt ekosystem för näbbdjuren att sprida sig igenom.

– Vi följer deras aktivitet noga, och nästa år ser vi om de har förökat sig på egen hand eller om vi måste släppa ut fler, säger Patrick.

Och stödet för näbbdjuren behövs. Forskarna tror att en halvering av antalet i landet har skett på 50 år, ungefär lika länge som arten inte har setts till i Royal National Park. Näbbdjuren är ett tecken på bra vattenkvalitet, och de försvinner när vattendragen förorenas eller när urbaniseringen tvingar bort de naturliga livsmiljöerna. Ett annat hot är så kallade "ferals" – förvildade katter, hundar och rävar som i allmänhet går hårt åt Australiens säregna fauna.

I Royal National Park, som är Australiens äldsta nationalpark är problemet även att man har landets äldsta kolgruva som granne, med tidigare utsläpp i floderna som följd, samtidigt som invasiva rävar löper amok i parken. Innan det nya projektet startade arbetade WWF tillsammans med sina samarbetspartners för att säkerställa att vattenkvaliteten var hög och att parken var relativt rävfri.

"Rewilding" eller återförvildning är ett koncept som har fått mycket uppmärksamhet de senaste åren, där nationalparker och andra miljöer ska återställas genom att sätta ut arter som tidigare fanns i områdena.

Enligt Patrick Giumelli så handlar rewilding lika mycket om människorna som bor i närområdet – där det gäller att "få dem intresserade och engagerade i miljöarbetet".

En som är inne på samma spår är "näbbdjursexperten" Gilad Bino.

Han är ekolog och researcher på University of New South Wales, UNSW, och ansvarar för arbetet att hitta lämpliga livsmiljöer för den hotade arten i Royal National Park. Det finns inga bestämda uppgifter hur många näbbdjur som faktiskt finns kvar i Australiens vildmarker,

Det våras för näbbdjuren. I alla fall är det vad man hoppas på i Royal National Park utanför Sydney som vill vända på trenden där däggdjuret minskar i bestånd. BILD: PLATYPUS CONSERVATION INITIATIVE, UNSW

där allt från 30 000 till 300 000 har föreslagits.

– Vi har ingen aning, säger Gilad Bino och tillägger att det nattaktiva näbbdjuret är svårt att studera eftersom det har ett så stort utbredningsområde.

– Vi vet att människan påverkar deras livsmiljöer, men har inte tillräckligt med data, så under tiden kan de bli lokalt utrotade. Det är något av ett moment 22, säger han.

Att återställa vattenkvaliteten och förhindra markröjning, vilket i många fall leder till ökad sedimentering av flodsystemen, är åtgärder som måste säkerställas. I många fall kan näbbdjuren dessutom inte spridas på egen hand, utan mänsklig hjälp, som utanför Royal National Park där nationalparken omges av allt för mycket mänsklig utveckling.

Målet med rewilding-projektet

”*Vi vet att människan påverkar deras livsmiljöer, men har inte tillräckligt med data, så under tiden kan de bli lokalt utrotade. Det är något av ett moment 22.*

Gilad Bino

på lång sikt är att noga följa artens framsteg för att se om man kan sätta ut den på andra håll där den är lokalt utrotad eller har minskat kraftigt i antal, som i flodsystemen utanför Brisbane och Adelaide i delstaterna Queensland och South Australia.

I ett föränderligt klimat, med skogsbränder som "Black Summer"-bränderna mellan 2019 och 2020 som förstörde enorma områden och dödade otaliga vilda djur i östra Australien, blir det allt viktigare att bevara existerande livsmiljöer för näbbdjur. Även de omfattande översvämningarna som följde efter bränderna leder till sämre förutsättningar eftersom vatten tränger ner i de jordhålor som näbbdjuren använder intill vattendragen. Det har dock samtidigt visat sig att arten

Fakta: Näbbdjur

Ansvar för det nya projektet i Royal National Park delas av statliga NSW National Parks and Wildlife Service, UNSW och WWF, och där Taronga Zoo i NSW:s Dubbo kommer fungera som en uppfödningplats för det hotade näbbdjuret, ett zoo som de senaste åren har tagit hand om skadade näbbdjur från bränder och översvämningar. Näbbdjuret ses som ett ikoniskt djur i Australien, eftersom det enbart lever i sötvattenssystem i de östra delarna av landet och på Tasmanien – ön som även har de största exemplaren, betydligt större än på fastlandet. Näbbdjuret är ett äggläggande däggdjur som även räknas till gruppen kloakdjur, och är ett rovdjur som livnär sig på sötvattenslevande ryggradslösa djur. Hanen har giftiga taggar på bakbenen som kan förlama människor och döda hundar.

Källa: ABC News

Patrick Giumelli berättar om konceptet "rewilding" där djur som nästan utrotats i ett område ska återintroduceras. BILD: JOHAN AUGUSTIN

kan samexistera med människor, så det är egentligen inte urbaniseringen som är det stora problemet utan att det måste finnas rena naturliga vattenkällor, som inte kan stoppas upp av till exempel dammbyggen.

– Därför är det viktigt att vi sparar våra floder, säger Gilad.

Tillbaka i Royal National Park fortsätter vi längs Hacking River och passerar "naturliga pooler" – små mini-dammar i närheten av floden, med spegelblankt grönfärgat vatten.

Vi når en glänta i skogen, och Patrick berättar att det var här som några av näbbdjuren sattes ut i maj, vilket inte är långt från ett annat utmärkt näbbdjurs-habitat, Kangaroo Creek, som är en biflod till Hacking River. Dessa "swimming holes" som är runt två meter djupa, är perfekta bassänger för det ikoniska djuret som nu ska göra revansch med start i nationalparken, berättar Patrick.

– Här, under nedfallna träd kommer de att hitta sin mat och sedan fortsätta spridas ut i området.

Johan Augustin

utland@gp.se